

Trouw

DERDE JAARGANG NUMMER 4

EINDE MAART 1945

ONZE VERLIEZEN

IN HET LICHT DER EEUWIGHEID

Elk offensief kost in den oorlog bloedige offers. Ook het offensief der verzetsbeweging. Wij hebben dit tot onze smart in de laatste maanden telkens weer ervaren.

Ook in den engeren kring onze Trouw-gemeenschap missen wij velen, die in September j.l. met ons vlak voor de bevrijding meenden te staan. Toen scheen de overwinning reeds in het zicht en maakten wij tezamen geestdriftig na-oorlogsche plannen.

God heeft het anders beschikt. Onze verzetstaak was — en is nog niet voltooid. De vijand moet nog in een laatste krachtsinspanning in zijn hartader getroffen worden.

Deze laatste beslissende aanval kost ons bloed en tranen. En dit zal eerst een einde nemen, op het oogenblik, dat, naar Gods bestel, de maat vol is.

Zien wij het heengaan van onze vrienden van den mensche-lijken kant, dan is het hard hen te moeten missen, dan is de wijze, waarop zij ons ontnomen werden, meedoogenloos wreed. Zonder vorm van proces, zonder onderzoek naar hun „schuld“, in strijd met het volkenrecht, dat ook aan de bevolking van een bezet land bescherming biedt, werden de meesten hunner neergeknald. Geen afscheidswoord, geen brief aan die hen lief waren, werd hun gegund. Eenzaam en vrijwel onvoorbereid stierven zij een wreeden dood. Slechts godvergeten schakken en lafaards kunnen zoo „straffen“.

Maar wij willen bij dezen mensche-lijken kant niet blijven stil-staan, doch onze verliezen zien in het goddelijk licht, dat alleen ons de realiteit kan doen kennen.

Dan worden vóór ons de hemelen geopend en in dat wijde perspectief verschijnen zij ons als degenen, die uit de groote verdrukking komen en wier witte kleederen nu gewasschen zijn in het bloed des Lams, zoodat er geen smet van zonde en leed meer aan kleeft.

Dan hooren wij hun stemmen, die roepen om erbarming over ons: „Hoe lang, o heilige en waarachtige Heerscher! oordeelt en wreekt Gij ons bloed niet van degenen, die op de aarde wonen?“ Dan weten wij, dat zij nog een kleinen tijd moeten rusten, totdat ook wij afgelost zijn van onze aardsche taak.

Onder dit aspect willen wij het verscheiden van onze vrienden zien. Wij willen hen gedenken als helden, die sneuvelen op het veld, waar niet eigen eer, maar de eere Gods de hoogste inzet vormt.

In het najaar van 1944 werden Jan Goldschmeding, Cornelis Dijksterhuis en Thijs Drupsteen door de S.D. vermoord. Medio Februari vonden Ds. Henk de Jong, Bas van Beveren, S. J. P. Bakker, die ons blad uit volle overtuiging diende, door het tech-nisch te verzorgen en te drukken, en vier leden van zijn personeel: J. de Haan, J. de Jong, J. Overeem en S. Stapel, den dood.

Verder werden in Februari drie oude medewerkers van ons blad D. J. te Rietstap, G. Ormel en G. Salamons uit Bergentheim bij wijze van repressaille doodgeschoten.

Op 19 Februari werd Willem Pieter Speelman (26 jaar) te Halfweg als repressaille-maatregel doodgeschoten.

Wij doen niemand te kort, wanneer wij nog een enkel woord wijden aan Wim Speelman. Een schok van ontroering zal er zeker door het land gaan bij de mare: Wim is gevallen. Velen hebben hem van nabij gekend. De ingewijden weten, hoe hij van de oprichting van ons blad af aan de groote motor is geweest, de bezielende kracht. Zonder op de verdiensten en de werkkraft van anderen af te dingen, mag eerlijk worden erkend, dat Wim de primus inter pares was (de eerste onder zijns gelijken). Hij was de groote organisator, die anderen aanvuurde en wist te be-zielen. Met hartstocht en met den inzet van zijn volle persoon-lijkheid heeft Wim zich aan onze zaak gegeven. Hij leefde voor de krant, omdat hij daarin zag de verpersoonlijking van het prin-

cipeel verzet op de basis van zijn eigen levensovertuiging.

Dat onze krant kon uitgroeien tot een verzetsorgaan van beteeken- nis, is voor een zeer groot deel aan Wim's toewijding en activi- teit te danken. Hij heeft daarvoor ten slotte het hoogste offer ge- bracht, dat van zijn leven. Meerder liefde kan iemand niet geven.

Wij willen den persoon van Wim niet verheerlijken. Wij willen alleen dankbaar en trotsch zijn, dat hij tot de onzen heeft behoord.

Wij hielden van hem om zijn eerlijkheid, zijn hartelijkheid en zijn spontaniteit. Maar ook om zijn onverzettelijkheid, zijn wils- kracht en zijn volle overgave.

Wij moeten nu zijn vriendschap, zijn inspireerende geestdrift missen. Dat valt ons hard.

Maar de herinnering aan zijn naam en persoon zal bij ons blijven voortleven. Wij zullen die in hooge eere houden.

RIDDERS VAN DE DROEVIGE FIGUUR

De heer Schrieke, secretaris-generaal van Justitie, heeft gemeend zich verdienstelijk te moeten maken door een vereenvoudiging van onze rechtspleging, zooals hij het noemt, die hierin bestaat, dat de cas-satierechtspraak, behoudens enkele uitzonderingen, wordt afgeschaft.

„Beroep in cassatie kan niet worden ingesteld“, zoo decreteert de heer Schrieke in een besluit van 22 November 1944. In zaken, welke nog bij den Hoogen Raad hangende zijn, wordt het cas-satieberoep eenvoudig vervallen verklaard.

Dit besluit van den heer Schrieke betekent practisch een ont-halzing van ons hoogste rechtscollege.

Natuurlijk heeft de bevrijding van Nijmegen, waar de Hooge Raad thans zetelt, en de daarmee gepaard gaande onmogelijkheid om in het nog bezette deel van ons land beroep in cassatie in te stellen, complicaties geschapen. Maar wij achten het wel een heel kras staaltje deze moeilijkheden op te lossen door eenvoudig de cassatie-recht-spraak af te schaffen en de hangende zaken vervallen te verklaren.

Waarschijnlijk heeft de heer Schrieke gedacht, dat de Neder-landsche rechterlijke macht en de Nederlandsche advocatuur, die in dezen bezettingstijd zooveel wetsverkrachting hebben aanvaard en daaraan, als ware het de gewoonste zaak ter wêreld, haar me-dewerking hebben verleend, dit monstrem er nog wel bij zullen accepteren. En het lijkt er op, dat hij gelijk heeft.

Zijn er onder de mannen van het recht geen karakters en geen moedige harten? Wetten worden verkracht of met één pennestreek weggevaagd en onze juristen buigen het hoofd. Het recht struikelt op de straten en onze juristen zwijgen op een en- kel anoniem schrijven na. Leden der rechterlijke macht worden als honden neergeknald en rechters en advocaten zetten hun arbeid voort alsof er niets gebeurd is. Dit is een diep bescha-mende houding van menschen, van wie wij in de eerste plaats mochten verwachten en verlangen, dat zij voor de handhaving van het recht op de bres zouden staan.

Juristen, denkt aan de doktoren en schaamt U. Na de liquidatie van de cassatie-rechtspraak behoort geen arrest te worden ten uitvoer gelegd, waarin niet uitdrukkelijk is berust, d.w.z. wanneer niet uit-drukkelijk door de verliezende partij is verklaard, dat men niet in cassatie zou wenschen te gaan. En zeker behoort geen arrest te wor-den geëxecuteerd, wanneer de cassatie nog hangende is, tot welke schandalige brutaliteit sommige advocaten zich blijken te leenen.

Na den moord op leden van onze rechterlijke macht behoort geen rechterlijk ambtenaar meer in functie te blijven.

De Wereldorganisatie van Dumbarton Oaks

Het plan van Dumbarton Oaks op de helling — Nieuwe conferentie in het zicht — Nota der Nederlandsche Regeering — Naar een nieuwe rechtsorde? — Enkele bezwaren opgeheven?

DE KRIM-CONFERENCE

Op de Krimconferentie, die van 4 tot 12 Febr. j.l. te Jalta is gehouden, vormde ook de toekomstige wereldorde een punt van bespreking. Het plan, dat vorig jaar October op de conferentie te Dumbarton Oaks is ontworpen, is wel is waar niet aan een grondige herziening onderworpen (wat ook moeilijk kon, daar China in October wel, doch thans niet vertegenwoordigd was), doch in beginsel is door „het groote driemanschap” besloten zoo spoedig mogelijk met de bondgenooten een internationale organisatie te stichten om den vrede te verzekeren en te handhaven.

Op 25 April 1945 zal in San Francisco (V.S.) een conferentie van de vereenigde volken bijeen worden geroepen om het handvest van deze organisatie voor te bereiden. De regeering van China en de voorloopige Fransche regeering zullen onverwijld worden geraadpleegd en worden gevraagd tezamen met de drie groote mogendheden te bepalen wie voor deze conferentie zullen worden uitgenoodigd.

Nota der Nederlandsche Regeering.

Intusschen heeft de Nederlandsche regeering op de Krimconferentie een uitvoerige nota ingediend, die in Engeland en Amerika zeer de aandacht heeft getrokken. Dit uiterst belangrijke stuk is een der laatste daden van het thans demissionaire kabinet. De nota beoogt de versterking van de positie der kleinere staten in het plan van Dumbarton Oaks en in het bijzonder in den internationalen veiligheidsraad. Volgens de New-York Herald Tribune wordt Nederland in de regeeringskringen aldaar algemeen beschouwd als een bij uitstek bevoegde woordvoerder voor de kleinere mogendheden.

Ons blad heeft het plan van D.O. uitvoerig besproken en daartegen ernstige bezwaren geopperd. Deze bezwaren kwamen in hoofdzaak hierop neer, dat het geheele plan meer een **vrede**soorde dan een **rechtsorde** schiep, waardoor een objectieve basis ontbrak en de kleinere staten diensgevolge geen voldoende waarborgen ter bescherming hunner belangen konden vinden.

Van ditzelfde standpunt is ook onze regeering uitgegaan. Wij beschikken helaas niet over den officiëlen tekst der ingediende nota, doch zijn aangewezen op de mededeelingen per Radio Oranje, die op 9 Febr. j.l. daarvan een uittreksel gaf.

Volkenrechtelijke basis.

Het eerste punt dat de Nederlandsche regeering ter sprake brengt, is, dat er in de voorstellen van D.O. nergens direct of indirect wordt aangegeven, op welke wijze de algemeene vergadering of de veiligheidsraad hun beslissingen zullen nemen, tenzij een zaak wordt onderworpen aan arbitrage of aan het Internationale Hof van Justitie, wanneer, naar mag worden aangenomen, het volkenrecht zal gelden. Uit niets blijkt, welke norm in andere gevallen zal worden toegepast.

Dit voorstel komt de Nederlandsche regeering uiterst onbevredigend voor. De ongerustheid, die van deze onzekerheid het gevolg is, zou grotendeels worden weggewonnen, indien er in de voorstellen een verklaring werd opgenomen, dat er bij de beslissingen altijd een zekere rechtsnorm zal gelden. De afwezigheid van een dergelijke verklaring is nu wel bijzonder opvallend.

Als oplossing stelt de Nederlandsche regeering voor de oprichting van een onafhankelijk college van eminente en onkreukbare mannen van erkende bekwaamheid op internationaal gebied, en gekozen uit een voldoende aantal verschillende landen, die, desgevraagd, hun oordeel zouden kunnen geven over de beslissingen van den veiligheidsraad. Dit lichaam zou alleen te beoordeelen hebben in, hoeverre de beslissingen van den raad met de bovenbedoelde moreele (?) beginselen in overeenstemming is.

Het is duidelijk, dat dit voorstel onzer regeering een belangrijke zwenking in de richting van de door ons begeerde rechtsorde is. In elk geval worden, zij het dan ook zijdelings, de algemeene aanvaarde volkenrechtelijke beginselen, in het plan van D.O. geïntroduceerd; ook al worden zij daarvan op deze wijze nog niet de grondslag.

Medezeggenschap der kleinere staten.

Het tweede voorstel, dat door de Nederlandsche regeering ahangig gemaakt is, is, dat den kleineren staten het recht moet worden toegekend op medezeggenschap in de besprekingen over de op te richten organisaties (bedoeld worden vermoedelijk, behalve den veiligheidsraad, het Internationale Hof van Justitie, het Secretariaat, de Economische en de Sociale Raad). Wanneer — aldus

onze regeering — aan de groote mogendheden exorbitante en speciale rechten worden toegekend, die deze mogendheden, praktisch gesproken, boven de wet plaatsen, zal het plan voor de overige wereld van weinig waarde blijken te zijn, daar de terugkeer tot de anarchie er niet door zal worden belet. Ook hier streeft onze regeering naar een meer objectieve regeling.

Het stemmingsvraagstuk.

Het derde belangrijke punt is de wijze van stemmen. Allereerst in de vergadering. Dit is niet het voornaamste, daar deze alleen een adviseerende functie heeft. Toch moet het moreel gezag van de uitspraken van dit lichaam niet worden onderschat. Maar vooral de wijze van stemmen in den veiligheidsraad is van groot belang.

Ten opzichte van dit punt merkt de Nederlandsche regeering op: 1e. dat zij niet blind kan zijn voor het feit, dat, wanneer er voor het gebruik van geweld tegen derden eenstemmigheid onder de groote mogendheden werd vereischt, dit in sommige gevallen voor de kleinere staten een waardevolle garantie zou beteekenen; 2e. dat het de Nederlandsche regeering niet geheel duidelijk is, waarom een groote mogendheid recht van veto moet hebben ten aanzien van kwesties, waarbij deze groote mogendheid maar zeer zijdelings is betrokken.

Neutraliteit voorbehouden.

Het vierde punt, dat door de Nederlandsche regeering naar voren is gebracht, is de kwestie van het al of niet bindend zijn der besluiten van den Veiligheidsraad ten aanzien van gewapend optreden. De Nederlandsche regeering is van meening, dat het elk land, groot of klein, vrij moet staan, te beslissen of het aan een gewapend optreden wensch deel te nemen en dat er zorg moet worden gedragen, niet opnieuw te vervallen in de fout van den ouden Volkenbond, waarbij elk lid de verplichting op zich nam, om, desverlangd met wapengeweld op te treden tegen een te voren onbekenden tegenstander, onder van te voren onbekende omstandigheden.

De Nederlandsche regeering wil zich dus nog het recht van neutraliteit voorbehouden, ofschoon deze met het lidmaatschap van de nieuwe organisatie onverenigbaar zou zijn. Wij kunnen deze opvatting onzer regeering niet geheel deelen. Het ontwerp van D.O. heeft lang niet onze onverdeelde instemming. Toetreding zou alleen dan moeten geschieden, indien er belangrijke verbeteringen in worden aangebracht, met name in dien zin, dat het meer het karakter van een **rechtsorganisatie** zou gaan dragen en er objectieve waarborgen geschapen zouden worden ter bescherming van de rechten der kleinere mogendheden.

Zou dit inderdaad bereikt worden, dan zou na toetreding elke staat, groot of klein, zich moeten verplichten aan de toe te passen sancties, economische of militaire, deel te nemen, indien hij daartoe zou worden aangewezen. Is dit niet het geval, dan staat de geheele organisatie op losse schroeven. De rechtshandhaving wordt immers al illusoir, indien een of meer groote mogendheden zich hiaraan op het kritieke moment zouden kunnen onttrekken. Op de kwestie der neutraliteit hopen wij een volgend maal nog terug te komen.

Samenvatting.

De Nederlandsche regeering vat in genoemde nota haar opinie samen in de volgende voorstellen:

1. dat de instemming van de helft der kleinere mogendheden, die bij den veiligheidsraad vertegenwoordigd zijn, noodig zal zijn voor het nemen van een besluit;
2. dat aan staten, die, wat hun belangrijkheid betreft, onmiddellijk komen na de groote mogendheden, een behoorlijke vertegenwoordiging in den veiligheidsraad gewaarborgd moet worden;
3. dat, wat de wijze van stemming betreft, geen staat het recht van veto zal bezitten, behalve in geval van gewapenden dwang tegen derden en dan alleen de groote mogendheden, die daarbij onmiddellijk betrokken zijn;
4. dat geen enkele staat het recht zal hebben een geldige beslissing naar eigen inzicht te interpreteren, behalve wat betreft het gebruik van wapengeweld tegen derden, in welk geval alle staten groot of klein dit recht zullen bezitten, tenzij bij speciale regionale overeenkomsten nadrukkelijk anders is bepaald en onverschillig of deze staten al dan niet lid zijn van den veiligheidsraad.

De Krim-conferentie en de bevrijde volken

Eén van de belangrijkste gedeeltes uit de verklaring van Churchill, Roosevelt en Stalin is wel het hoofdstuk over de bevrijde volken van Europa.

„Het scheppen van orde en rust in Europa en de wederopbouw van de nationale huishouding moeten worden bevorderd door middelen, welke den bevrijden volken de mogelijkheid bieden ook de laatste sporen van het nationaal-socialisme en het fascisme uit te wisschen en de democratische instellingen naar hun eigen keuze te vormen.”

Als één van de grondslagen van het Atlantisch Charter wordt, op den voorgrond gesteld: „het recht van ieder volk om den regeeringsvorm te kiezen, waaronder het wil leven, het herstel van de soevereine rechten en het zelfbestuur van de volken, die door de overweldigers van die rechten zijn beroofd.”

Om te verzekeren, dat de bevrijde volken de bedoelde rechten ook metterdaad kunnen uitoefenen, zullen de drie groote mogendheden overal tusschenbeide komen, waar huns inziens de situatie het tot stand komen vereischt van een voorloopige regeering, waarin op breedten grondslag, alle democratische elementen der bevolking zijn vertegenwoordigd en die zich verplicht zoo spoedig mogelijk op grond van vrije verkiezingen een regeering te waarborgen, die zich zal richten naar den volkswil. De drie mogendheden zijn overeengekomen overleg te plegen omtrent de te treffen maatregelen, zoo vaak als een interventie in een bepaald land noodzakelijk voorkomt.

Het gebeurde in Griekenland, België en andere landen maakt deze verklaring begrijpelijk. Het was inderdaad gewenscht dat de drie staatslieden hun gedragslijn bepaalden ten aanzien van de bij eventueele ongeregelde toestanden in de bevrijde gebieden aan te nemen houding. Het is voor de bevrijde volken beschamend aldus min of meer onder voogdij van de bevrijders te worden gesteld, maar de feiten hebben aangetoond, dat het soms, nief anders kan. Het is slechts te hopen, dat de onomwonden uitspraak een aansporing zal zijn voor de betrokkenen om eventueele conflicten in onderlinge harmonie op te lossen, en dat de bevrijders zelf een voorzichtige en beleidvol gebruik van hun macht zullen maken.

Wij vinden het intusschen bedenkelijk, dat de drie staatslieden met zooveel nadruk als het ware hun eigen staatsopvatting opleggen aan ieder bevrijd of nog te bevrijden volk.

Aan de bevrijde volken wordt toegezegd, dat zij vrijelijk zullen mogen beslissen over den aan te nemen staatsvorm — mits die democratisch is! **De nieuwe regeeringen zullen zich hebben te richten naar den volkswil.**

Betekent dit een veronachtzaming van de bestaande constituties? Dan zouden wij te doen hebben met een poging om met voorbijzien van de historie, van de in het verleden wortelende instellingen, revolutionair in de ontwikkeling in te grijpen. Men zou er vrede mee kunnen hebben, dat de volken zich uitspreken over den te kiezen regeeringsvorm, **mits dat maar geschiedt op den grondslag van het bestaande recht.** Dat recht kan men niet met een breed gebaar zonder meer opzij schuiven. Op die wijze verbreekt men den overal bestaanden samenhang tusschen verleden, heden en toekomst, die aan de staten juist hun stabiliteit geeft. De Fransche revolutie en het verdrag van Versailles moeten ons eraan herinneren, dat hij, die een „tabula rasa” maakt van het bestaande en die zonder daarbij aan te knopen en daarop voort te bouwen, in zijn optimisme meent van den grond af nieuw te kunnen bouwen en zoo maar nieuwe toestanden te kunnen scheppen, gevaar loopt niet in een idealen staat terecht te komen, maar in een chaos.

Dat is de Arbeidsinzet!

TRIEST RELAAS
VAN EEN OOGGETUIGE

Iemand, die het slachtoffer werd van een razzia te Haarlem en tenslotte weer wist te ontsnappen, heeft zijn ervaringen op schrift gesteld en ons doen toekomen. Aan dit relaas ontleenen wij het volgende:

„Ik werd uit mijn huis gehaald en naar de Ripperda-kazerne gebracht, waar ik een zeventig lotgenooten aantroef, waaronder een groot aantal personen, die levensmiddelen uit Noord-Holland hadden gehaald.

Ieder verhaal van deze menschen, wier gezinnen nu behalve op de zoo hoognoodige levensmiddelen ook op hen zelf zullen wachten, was een tragedie op zich zelf.

Ik zag een man op het smerige stroo liggen, zonder schoeisel, met lappen om de voeten, een wezenlooze uitdrukking op het gezicht. Hij was van Den Haag naar Anna Paulowna geloopt en was 12 dagen onderweg. Zijn buit was anderhalf mud aard-appelen voor zijn gezin met 11 kinderen. Zijn voeten waren een bloederige massa. Zijn kameraden hadden hem op de kar moeten vervoeren. Nu was hij opgepikt en lag hij hier.

Medische attesten, ook „geldige” Ausweise werden door de onverlaten, die hier het bevel voerden, den slachtoffers afgenomen en zonder meer vernietigd.

Van Haarlem werden wij vervoerd naar Amsterdam, naar een veem aan de Sumatrakade. Vergeleken bij dit verblijf was de Ripperda-kazerne nog een luxe hotel. Er lagen hier tientallen doodzieke menschen als stukken vuil in het stroo. Er heerschte dysenterie, kruiwater of waschwater ontbrak. Alles was besmet. Zijn behoefte moest men doen bij veertien graden vorst. Dysenterielijders en andere zieken deden het dan ook maar gewoon in het stroo.

Het vroor behoorlijk in het gebouw en er stond zulk een tocht, dat een aangestoken lucifer onmiddellijk uitging. Elke medische hulp was afwezig.

In deze ellende lagen duizenden Hollandsche jongens, waaronder zelfs van vijftien jaar, zoo van de straat opgepikt en zonder behoorlijke kleding of dekking.

Op mijn wandeling door het gebouw ontmoette ik verscheidene vrijwillige aanmelders, die verbijsterd waren, dat ze precies dezelfde behandeling ondergingen als wij, opgepikten.

Ik zal nooit den aanblik vergeten van drie havelooze broertjes van 15, 16 en 17 jaar, dicht tegen elkaar aangeleund in het stroo, de jongste den geheelen nacht huilend om zijn moeder. Het gekreun van een zieke, slechts enkele meters van mij verwijderd, het radelooze uiterlijk van een zwaar lijdende, die door kameraden naar de Deutsche wacht gebracht werd, met het verzoek hem even bij de kachel te mogen leggen, doch die naar zijn plaats terug gebracht moest worden en daar in het stroo moest worden ge-gooid (zoo luidde het bevel dezer Deutsche schurken), zullen mij altoos bijblijven.

Meermaal kwam het voor, dat iemand, die zich naar buiten wilde begeven, na enkele meters bewusteloos neerzegen.

De behandeling vanwege de bewakers was Duitsch-normaal. Schreeuwen, harde slagen midden in het gezicht, beuken met geweerkolven, gaan met elk bevel gepaard.

Toen wij met het transport vertrokken, bleven slechts de donkere vlekken eenzaam in het stroo achter, de „zieken”, waarvan verscheidenen reeds in acht dagen geen voedsel meer tot zich genomen hadden en die daar langzaam lagen te sterven.

Dat is de arbeidsinzet van een cultuurvolk, dat Europa eens een nieuwe orde meende te moeten brengen!

De nota der Nederlandsche regeering zal zeker op de komende conferentie te San Francisco een belangrijke leidraad der discussies vormen en een stimulans zijn in de goede richting.

Tenslotte heeft de Nederlandsche regeering zich haar eindoordeel uitdrukkelijk voorbehouden, totdat het Nederlandsche volk en de bevolking der overzeesche gebieden de gelegenheid hebben gehad vrij hun oordeel uit te spreken.

Kiesbesluit of stemmingsprocedure opgelost?

In het officiële communiqué der Krimconferentie werd betreffende de conferentie der vereenigde volken nog meegedeeld, dat in D.O. geen overeenstemming bereikt werd over de gewichtige vraag van de **wijze van verkiezing** (wordt hier bedoeld die voor de zes zetels in den veiligheidsraad?) en dat deze moeilijkheid nu te Jalta werd opgelost. De tekst over dit kiesbesluit zal

eerst na overleg met China en Frankrijk gepubliceerd worden.

Een later bericht (13 Febr.) uit Amerika spreekt van de oplossing van de **stemmingsprocedure**, wat natuurlijk geheel iets anders is. In den officiëlen tekst, voor zoover die uit de Deutsche uitzending van 12 Febr. blijkt, wordt hiervan niet gerept, doch alleen van „Wahl methode”, niet van „Abstimmingsmethode” gesproken.

Volgens den eersten Amerikaanschen gedelegeerde bij de Krimconferentie, James Burns, zou op voorstel van president Roosevelt het **stemmingsvraagstuk** in dier voege zijn opgelost, dat dit in het bijzonder reden tot tevredenheid zal geven aan de kleine mogendheden. Zou dit waar zijn, dan zou daarmee een belangrijke schrede in de door ons gewenschte richting zijn gedaan. Met dubbele spanning zien wij daarom de publicatie van den officiëlen tekst tegemoet, temeer daar dit resultaat dan voor een niet gering deel aan de activiteit der Nederlandsche regeering te danken zou zijn.

NIET GERUST

BIJ DE BEVRIJDING MOET DE RECHTE MAN OP DE RECHTE PLAATS

Het spreekt vanzelf, al hangt het niet in finesse aan de groote klok, dat er niet alleen in Londen en in bevrijd Nederland, maar ook in het bezette gebied allerlei wordt voorbereid ten einde na het vertrek des vijands in ons vaderland het maatschappelijk leven en de openbare orde te verzekeren.

Dat is op zichzelf reeds een zeer moeilijke zaak. Iedereen voelt immers wel, dat de Duitscher er alles op-zet om hier de zaak in het honderd te jagen. Vernielingen, ontwrichting van het volksleven en vooral de veroorzaking van een bij zijn vertrek plotse-ling acuut wordende hongersnood moeten hier een zoodanige wanorde teweeg brengen, dat dit voor de geallieerden een spaak in het wiel wordt.

Men heeft dat in Londen door en men verstaat dit over het algemeen ook hier te lande zeer wel.

Vandaar, dat een goede samenwerking tusschen alle personen en organisaties, die in staat/zijn mede te helpen aan het op gang houden van het openbare leven, van het grootste gewicht is.

Voor onzen naam in de wereld — en wij hebben, gelukkig, in dat buitenland een naam te verliezen — is het van het grootste gewicht, dat wij straks in staat blijken zelf orde op zaken te kunnen stellen en de voorgedij der bondgenooten, waarvan ter Krim-conferentie gewaagd werd, te kunnen missen.

Wij hebben goede hoop, dat dit zal gelukken, indien er maar aan één voorwaarde wordt voldaan: Dan moet, waar mogelijk, de rechte man op de rechte plaats worden gesteld.

* *

Wij zijn er niet gerust op, dat aan deze voorwaarde in alle gevallen behoorlijk zal worden tegemoet gekomen. En omdat er — zoolang de bevrijding niet daar is — nog niets definitiefs is geschied, verheffen wij onze stem ter waarschuwing.

Wij constateeren, reeds nu, dat talloze ambitieuze lieden zich verdringen om straks een baantje te bemachtigen. Dat is natuurlijk heelemaal niet verwonderlijk. Zoo is de wereld.

Maar niet bij al deze figuren is de eerezucht recht evenredig aan de bekwaamheid en geschiktheid. Ook dit zal echter geen verbazing wekken en behoeft ons niet te verschrikken.

Bedenkelijker zou het worden, wanneer er inderdaad figuren geplaatst werden in belangrijke functies, waartoe zij niet geschikt en niet bekwaam zijn.

Wij denken hier b.v. aan de handhaving der openbare orde straks. Dat is een allerbelangrijkste aangelegenheid. De mogelijkheid bestaat, dat daarvoor in het eerste stadium der bevrijding gebruik zal moeten worden gemaakt van het strijdend gedeelte der binnenlandsche strijdkrachten.

Wij willen er ernstig voor waarschuwen dit gedeelte van ons binnenlandsche militaire corps niet te onderschikken aan officieren, die thans buiten dit gedeelte staan, die de mentaliteit ervan niet verstaan en die bij de leden ervan niet in aanzien zijn.

Het heeft geen zin het feit te verdoezelen, dat er talrijke officieren zijn, die, over hoeveel voortreffelijke eigenschappen zij wellicht overigens beschikken, juist die qualiteiten missen, die wij in den krijgsman het eerst verwachten en het meest bewonderen.

Het feit, dat deze officieren aan het actieve verzet nu geen deel genomen hebben, kenschetst hun inspiraties en maakt hen ongeschikt om het strijdend gedeelte onzer binnenlandsche strijdkrachten onder hun gezag te hebben.

Het is een onloochenbaar feit, dat het actieve deel onzer binnenlandsche strijdkrachten voor na den oorlog een ander en, ook naar onze meening, beter Nederlandsch leger voor oogen staat nan het in 1940 ten onder gegane.

Men zou een politieke fout van de eerste orde maken en zeer bedenkelijke spanningen in het leven roepen door deze aanvankelijke kern van ons nieuwe leger te belasten met officieren, die van dezen nieuwen geest niet doortrokken zijn.

Dergelijke spanningen mogen allermint worden opgeroepen in een corps, dat een taak heeft op het gebied der ordehandhaving.

NIEUWE PERSPECTIEVEN

Een breede en diepe kloof gaapte er voor den oorlog tusschen het Christelijk volksdeel (Protestantsch en Rooms-Katholiek) en de Sociaal-Democraten.

Er was oorzaak voor. De grondslag van de S.D.A.P., het historisch materialisme, verdroeg zich niet met de Christelijke beginselen, zoomin als zijn leer van de klassenstrijd. Er was ook in de praktijk der Sociaal-Democraten veel dat ons sterk tegenstond. Hun houding jegens het Oranjestad, hun voorkeur voor de roode en hun afkeer voor de rood-wit-blauwe vlag, hun anti-militarisme, het allermeeest hun veelvuldig stelling nemen tegen de Kerk en onderscheiden uitingen van het Christendom; dat alles zette veel kwaad bloed. Het oude socialisme en de Christelijke politieke partijen verhielden zich als water en vuur.

Doch er was een kentering gekomen in de S.D.A.P. In de dertiger jaren hebben zich daar belangrijke wijzigingen voorgedaan. Leidende figuren lieten het historisch-materialisme los. Tegen de leer van den Klassenstrijd rezen bedenkingen. Jegens het Vaderland, het Oranjestad, Kerk en Christendom werd de houding milder.

Deze kentering in de S.D.A.P. werd in Christelijke kringen wel opgemerkt, maar niet altijd hoog aangeslagen. Men schreef ze toe aan vrees voor Hitler en spotte dat de S.D.A.P. wou schuilen achter de rokken van de koningin. Echter werkten ook nobeler motieven, die meer waardeering verdienden dan ze wel gevonden hebben. Oude koeien behooven niet uit de sloot gehaald te worden. Het komt er veelmeer op aan, hoe de partijen zich tijdens den oorlog ontwikkeld hebben en hoe zij straks tegenover elkaar zullen staan. De vooruitzichten schijnen niet ongunstig. Opmerkelijk is dat Dr. Collijn en Koos Vorrink (voorz. der S.D.A.P.), het in de besprekingen die zij gehouden hebben over het nieuwe Nederland, vóór beiden in '41 werden gevangen genomen, merkwaardig goed samen konden vinden. In Christelijke kringen leeft de overtuiging, dat tegenover de critiek van de S.D.A.P. wel eens een te afwijzend standpunt ingenomen is. Er zat in de plannen van De Man tot tempering van de werkloosheid veel goeds. Met de financiën waren wij soms te zuinig. Op het gebied van de conjunctuurbeheersching kon meer gebeurd zijn, dan geschied is.

Aan de andere kant heeft zich in de Soc.-Dem. kringen de kentering voortgezet. Contact in de ondergrondse beweging en ook de radio-uitingen van de ministers Alberda en Van den Tempel leerden ons dat. In het algemeen kan men zeggen, dat de S.D.A.P., die voorheen sterk op het Duitsche socialisme was georiënteerd, thans veel meer Engelsch is gericht en zich de Labour-Partij graag tot voorbeeld stelt, die immers nooit het Marxisme heeft beleden, koningsgezind en nationaal is, Christendom en Kerk genegen, afkeerig van de klassenstrijd en de revolutie. Wij weten, dal onder de Soc.-Dem. ook andere krachten werken, die haar in de richting van het communisme willen trekken. Mocht die de overhand behalen, dan staan wij verder van hen af dan ooit. Indien echter de S.D.A.P. een Ned. Labour-Partij wordt, schijnt samenwerking mogelijk.

Samenwerking, natuurlijk met behoud van eigen stijl en overtuiging en zonder dat een der partijen zijn beginselen verloochent, zooals ook Prot.-Christelijken en R. Katholieken uitnemend hebben kunnen samenwerken, ondanks hun onderscheid in denkwijze en begrippen op fundamentele punten. Over de beteekenis van den staat voor het maatschappelijke en culturele leven, en van het particulier initiatief zal er verschil in inzicht blijven en onze onderscheidert opvatting van goddelijke ordeningen zal ons herhaaldelijk ver uiteen doen gaan. Maar de Nederlandsche zin door de 3 richtingen in dezen oorlogstijd betoond en met het bloed van hun beste vertegenwoordigers bezegeld, gepaard met het bij allen levend verlangen naar een gezonde democratie en maatschappelijke hervormingen, moet samenwerking mogelijk maken en althans een eind maken aan het wantrouwen en de vergaande verwijdering die voorheen tusschen zoo belangrijke deelen van het Nederlandsche volk bestonden.

BEN IK MIJNS BROEDERS HOEDER?

In het Noorden des lands zijn vele ballingen uit het Zuiden ingekwartierd. Zij moeten nu „tewerk worden gesteld”. D.w.z. zij moeten gaan werken voor den vijand. En hun kwartiergevers zijn er soms erg op gesteld, dat ze zich melden. Hier en daar nemen zij hun toevlucht tot dreigementen. Het motief? Anders krijg ik misschien moeilijkheden, want ik ben zelf ook onderduiker. Wie den evacuë op deze wijze en om deze reden buiten de deur zet, verdient een aantekening. Een aantekening in een boekje dat later opengedaan wordt!